

Komentář k hodnocení výsledků v Modulu 1 FORD: 5.4 Sociology

Zpracovala: doc. Mgr. Radka Dudová, Ph.D.

1) Celkový počet hodnocených výsledků, počet uzavřených hodnocení, počet a podíl výsledků hodnocených jednotlivými stupni, průměr.

Celkem bylo hodnoceno 44 výsledků. Jeden výsledek nebyl zaslán vzdáleným hodnotitelům a byl hodnocen známkou N. U ostatních se podařilo získat vždy alespoň dva posudky, případně tři tehdy, kdy se známky lišily o více než jeden stupeň.

Tři výsledky byly hodnoceny jako špičkové; všechny podle kritéria přínos k poznání. Čtrnáct výsledků bylo hodnoceno jako excelentní. Dvě pětiny přihlášených výsledků tak byly hodnoceny jako světově špičkové či excelentní. Pokračuje tedy trend z předchozích let, kdy se zvyšuje kvalita přihlašovaných výsledků ve fordru sociologie (v roce 2020 získalo známku 1 a 2 celkem 24 %, v roce 2021 pak 32 % výsledků). Snížil se podíl výsledků hodnocených známkou 3 a 4. Výsledků hodnocených jako mezinárodně uznávané (3) bylo 40 %, zatímco vloni jich byla skoro polovina. Podíl hodnocení 4 („národně uznatelný výsledek“) činil 16 % oproti loňským 18 % a předloňským 25 %. Dva výsledky byly hodnocené jako podprůměrné, z toho jeden z důvodu nedostupnosti podkladů pro hodnocení. Jeden výsledek byl vyřazen z hodnocení se známkou N z důvodu nedostatečného podílu přihlašující výzkumné organizace na výsledku. Průměrné hodnocení v panelu činilo 2,79 (vloni 2,86 a předloni 3,04). Hodnocení podle obou kritérií se v tomto roce opět liší ve prospěch kritéria přínosu k poznání (2,55 versus 3,18).

2) Špičkové (world-leading) výsledky

V oboru 5.4 Sociologie byly tři výsledky hodnoceny jako špičkové. Všechny byly hodnocené podle kritéria přínos k poznání. Dva spadaly do sub-fordru sociologie a jeden do subfordru Antropologie, etnologie. Jeden byl vytvořen na Karlově Univerzitě (FSV), jeden v Sociologickém ústavu a jeden na Mendelově univerzitě v Brně. Ve všech případech se jednalo o články publikované v impaktovaných zahraničních časopisech (International Journal of Social Research Methodology, Q1; European Journal of Political Research, Q1; a Journal of Archeological Science, Q1). V tomto posledním případě se nejednalo o sociálně-vědní článek, ale o článek archeologický, který byl ale zařazen do subfordru antropologie.

Excelentních výsledků bylo v oboru 5.4 celkem 14, přičemž v šesti případech to byly články v časopisech WOS, ve čtyřech případech knihy, z toho dvě vydané v českém jazyce v českých nakladatelstvích a ve dvou případech v angličtině v mezinárodních nakladatelstvích. Tři excelentní výsledky byly kapitolami v monografii vydané v zahraničních nakladatelstvích (Routledge, Palgrave). Co se týče výzkumných organizací, nejčastěji tyto výsledky pocházely ze Sociologického ústavu AV ČR, v. v. i. (4), z Karlovy univerzity (3), z Etnologického ústavu AV ČR, v. v. i. (2) z Univerzity Palackého v Olomouci (2), po jednom excelentním výsledku prezentovaly Západočeská univerzita v Plzni, Metropolitní Univerzita Praha, o.p.s. a Valašské muzeum v přírodě.

3) Podprůměrné výsledky

V tomto roce byly do hodnocení přihlášeny dva výsledky hodnocené jako podprůměrné. Jeden z nich nebyl zaslán vzdáleným hodnotitelům a byl hodnocen garantkou známkou 5. Jednalo se o výsledek „*ABC Depistáže: příručka pro výkon sociální práce na obecních úřadech*“, a vyřazen byl, jelikož nebyl přiložen správný text výsledku a odkaz na výsledek byl nefunkční.

Jeden výsledek byl shledán jako nedostatečně vědecky kvalitní. Jedná se o monografii „*Contemporary Family Lifestyles in Central and Western Europe*“ vydanou v nakladatelství Springer v edici SpringerBriefs in Sociology. Jak je uvedeno v záhlaví knihy, vydání publikace bylo finančně podpořeno přihlašující výzkumnou institucí (Univerzita Hradec Králové). Hlavní nedostatky jsou následující: data, ze kterých kapitola vychází, jsou vydávána za reprezentativní, ačkoliv reprezentativní nejsou; značná část textu je neoriginální - je pouze překladem předchozích publikací autorů; chybí teoretické rámování a jasná výzkumná otázka, výsledky nenavazují na existující výzkum a teoretickou literaturu; chybí jednotný rámec pro kapitoly, který by umožnil skutečnou komparaci; text obsahuje řadu chyb a nepřesností. Jedná se tedy skutečně o nekvalitní publikaci, která by mohla být chápána i jako pokus o podvod.

Výsledek „*Multilevel determinants of collaboration between organised criminal groups*“, byl hodnocen známkou N, jelikož podíl přihlašující výzkumné organizace na výsledku byl marginální. K dané organizaci (FF UK) se hlásí jen jeden ze čtyř autorů, který ale navíc uvádí tři různé institucionální afiliace, přičemž afiliaci k FF UK až na posledním místě.

4) Rozdíly uvnitř oborů

Co se týče podoborů, 12 výsledků bylo zařazeno do sociologie, 9 do etnologie, a 8 bylo zařazeno do Social topics. Jeden výsledek byl zařazený do demografie a 14 nemělo uvedeno zařazení do podoboru. Nejlepšího průměrného hodnocení dosáhly výsledky v podoboru sociologie (2,25), nejhůře dopadly výsledky v podoboru Social Topics (průměr 3). Sem totiž spadaly výsledky zaměřené na národní kontext a častěji hodnoceny podle kritéria společenská relevance.

5) Srovnání výsledků podle obou kritérií hodnocení

Z celkových 44 výsledků jich bylo 28 (64 %) přihlášeno k hodnocení podle kritéria přínos k poznání a 16 podle kritéria společenská relevance. Jako v minulých letech je průměrné hodnocení o něco málo horší při hodnocení podle kritéria společenské relevance než podle kritéria přínosu k poznání (2,5 podle přínos k poznání, 2,9 podle společenská relevance). Nadále je podle kritéria společenská relevance obtížnější dosáhnout špičkového hodnocení. Výsledky hodnocené podle obou kritérií ale dosahovaly excelentních hodnocení.

6) Neohodnocené výsledky – zdůvodnění, proč se nepodařilo získat dostatek posudků.

U všech výsledků se podařilo získat minimálně dva posudky.

7) Podíl bibliometrizovaných výsledků přihlášených do vzdáleného hodnocení, jejich úspěšnost

15 z celkových 44 výsledků přihlášených do hodnocení M1 v tomto roce bylo bibliometrizovaných (články v databázích WoS nebo Scopus), tedy celá třetina. Co se týče výsledného hodnocení, podíl bibliometrizovaných výsledků byl vysoký zejména mezi výsledky hodnocenými jako špičkové (3 ze 3) a excelentní (6 ze 14). Vždy se jednalo o články publikované v anglicko-jazyčných časopisech zařazených do databáze WOS. Podobně jako v předchozích letech vyšší impakt faktor časopisu automaticky neznamenal vysoké hodnocení v M1, přesto ale byly bibliometrizované výsledky hodnoceny o trochu lépe než jiné typy výsledků. Dá se říci, že M1 nekopíruje výsledky hodnocení podle M2, jelikož hodnotitelé při udělování známky přihlíží i k obsahu a kvalitativnímu přínosu článku a k jeho ohlasům, které také hodnotí kvalitativně. Zároveň i knihy a kapitoly v knihách, tj. nebibliometrizované výsledky, měly značnou úspěšnost při získávání známky 2. Přesto všechny tři výsledky ohodnocené jako špičkové byly publikovány v časopisech patřících do prvního kvartilu ve svém oboru.

8) Problémy a otázky

Kalibrace hodnotitelů

V tomto roce se hodnocení jednotlivých hodnocení víceméně shodovala. Pokud se výjimečně lišila o více než jeden stupeň, bylo to spíše kvůli formálním hlediskům než kvůli odlišným nárokům na vědeckou kvalitu.

Kvalita podkladů pro hodnocení dodávaných VO:

Kromě jednoho výsledku byly materiály dostupné. U knih a kapitol v knihách v některých případech chyběly titulní strany nebo alespoň celý bibliografický odkaz.

Výběr kritéria hodnocení ze strany VO:

V tomto roce nebyly pozorovány chyby týkající se zařazení výsledku podle kritéria hodnocení.

Pokusy o podvod či přilepšení – uvést konkrétně

Jako pokus o podvod by mohla být označena publikace „*Contemporary Family Lifestyles in Central and Western Europe*“ vydaná v nakladatelství Springer v edici SpringerBriefs in Sociology, viz výše. Nežli o podvod se spíše jedná o „publikaci kvůli publikaci“, tj. snahu vytvořit publikaci z již publikovaných a nepříliš kvalitních výstupů s tím, že za její vydání VO sama zaplatí.

Využití možnosti udělení jiné známky, než navrhli hodnotitelé; využití možnosti vrácení posudku k přepracování

Nebylo využito.

Střet zájmů

Není jasné, zda je skutečně nutné považovat za podjatost situaci, kdy hodnotitel je sice ze stejné VO, kterou je univerzita, ale z jiné fakulty. V případě velkých univerzit (UK, MU) mezi

autory a hodnotiteli není pravděpodobně žádný vztah (nebo mezi nimi není vztah silnější než např. mezi badateli z AV a UK). Navíc při tomto přísném pojetí podjatosti se může stát, že nebude možné pro výsledky najít adekvátní hodnotitele.